

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/78/2024
Identifikačné číslo spisu:	6322010282
Dátum vydania rozhodnutia:	07.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6322010282.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci obvineného Bc. G. Š. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e), písm. f) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 7. januára 2025 v Bratislave, o dovolaní obvineného Bc. G. Š. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. mája 2024, sp. zn. 4To/28/2024, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Bc. G. Š. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „okresný súd“) z 8. februára 2024, sp. zn. BR - 6T/80/2022, bol obvinený Bc. G. Š. uznaný za vinného zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e), písm. f) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného času, v obci D., L. XXX, začal potom ako sa zoznámil s D. W., nar. X. K. XXXX (zomrel XX. G. XXXX), naposledy bytom D., L. XXX/XX, ktorý trpel chorobou a závislosťou na alkohole, súčasne navštevovať aj jeho matku Y. W., nar. XX. C. XXXX, trvale bytom D., L. XXX/XX, s ktorou žili v jednej domácnosti, a ktorá bola ležiacou pacientkou po opakovaných mozgových príhodách, nosil jej nákupy a prejavoval jej vzhľadom k tomu, že sa jednalo o cudziu osobu nezvyčajnú starostlivosť, čím jej zlý mentálny a zdravotný stav a vysoký fyzický vek zneužil na vybudovanie dôvery k svojej osobe, ktorú následne zneužil na to, aby mu Y. W. 11. mája 2017 darovacou zmluvou a zmluvou o zriadení vecného bremena za prítomnosti matrikárky Obecného úradu Predajná, ktorá osvedčovala podpis darcu na zmluve, darovala nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX okres R., obec D., k.ú. D. na parcele číslo XXX/X, druh pozemku záhrada o výmere 659 m² a parcele číslo 335/2, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 666 m², na ktorej je postavený rodinný dom súpisné číslo 269, pričom vedel, že darkyňa nemôže rozpoznať a pochopiť význam tohto právneho úkonu, následne na základe podpísanej darovacej zmluvy bol pracovníkmi Okresného úradu Brezno, Katastrálny odbor povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v jeho prospech,

pričom ak by mali pracovníci Okresného úradu Brezno, Katastrálny odbor vedomosť o okolnostiach darovania predmetných nehnuteľností a o zdravotnom stave darkyne, tak by vklad vlastníckeho práva povolený nebol, pričom jej sľúbil, že v dome bude môcť ostať bývať aj spolu s jej synmi D. W. a C. W., napriek tomu následne 21. júla 2017 uzatvoril s Y. W., ako osobou oprávnenou z vecného bremena Zmluvu o zániku vecného bremena doživotného užívania zmienených nehnuteľností v jeho prospech ako povinného z vecného bremena pričom právo užívať zmienené nehnuteľnosti pre Y. W. a jej synov D. W. a C. W. vyplývalo už len z nájomnej zmluvy z 1. decembra 2017, a zmienené nehnuteľnosti následne na základe kúpnej zmluvy z 19. januára 2018 previedol na tretie osoby, teda záujem o Y. W. a jej syna D. W. len predstieral a jeho skutočným záujmom bol len majetok poškodenej, čím Y. W., nar. XX. C. XXXX, bytom L. XXXX, D., t. č. Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb T., Š. XXX/XX, N., U., spôsobil škodu vo výške 87.500 eur.

Okresný súd podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona a § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 roky, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona podmienene odložil na skúšobnú dobu 3 roky s dohľadom probačného a mediačného úradníka nad jeho správaním. Súčasne mu podľa § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona prikázal, aby v skúšobnej dobe podmienene odsúdenia zaplatil poškodenej Y. W. škodu vo výške 87.500 eur.

Súd prvého stupňa zároveň rozhodol podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku tak, že obvinený je povinný zaplatiť poškodenej Y. W. škodu o výške 87.500 eur.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 2. mája 2024, sp. zn. 4To/28/2024, podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie obvineného Bc. G. Š..

Proti citovanému uzneseniu krajského súdu podal obvinený 27. septembra 2024 dovolanie prostredníctvom obhájcu z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení dovolania obvinený poukázal na to, že skutkový stav potvrdzujúci výrokovú vetu obžaloby bol riadne zistený, avšak vôbec nepreukazuje vinu obvineného. Absentuje proaktívne konanie obvineného, ktorý by akokoľvek tlačil, vyžadoval, alebo nútil poškodenú k darovaniu nehnuteľnosti. Vo veci došlo k nesprávnemu posúdeniu hmotnoprávneho ustanovenia § 221 Trestného zákona a § 680 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Okresný súd už raz vo veci rozhodol a následne krajským súdom došlo k zrušeniu rozsudku. Ostal absolútne nenaplnený pokyn odvolacieho súdu, ktorý nevytýkal súdu prvého stupňa vyhodnotenie dôkazov ako takých, ale uložil taký postup, kedy mal okresný súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať a následne vyhodnotiť tak, aby bolo možné odvolacím súdom vyhodnotiť rozsudok ako celok. Odvolací súd neprikázal rozhodnúť opačne, ako to učinil okresný súd druhý raz bez akéhokoľvek zopakovania dokazovania. Uvedené konanie obvinený považoval za procesné pochybenie súdu a za popretie zásady in dubio pro reo.

V súvislosti s porušením princípu ultima ratio obvinený poukázal na nález Ústavného súdu z 1. apríla 2009, sp. zn. I. ÚS 402/2008 a nález z 19. februára 2009, sp. zn. IV. ÚS 55/2009. V súvislosti s porušením princípu právnej istoty poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2010, sp. zn. 8 Stp 1/2010, a v kontexte výkladu zmlúv uviedol obvinený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. júla 2008, sp. zn. I. ÚS 424/2007.

Obvinený nekonal v úmysle niekoho poškodiť, ale konal racionálne s ohľadom na svoje postavenie, čo potvrdzujú aj výpovede svedkov M., I. a Š., ktorí jediní autenticky opísali správanie poškodenej a vedomosť o jej vôli nehnuteľnosť darovať. Súd nižších stupňov sa nevysporiadali s otázkou, prečo sa uvedené konanie obvineného riešilo v trestnom konaní a nie v civilnom konaní. Nebolo zistené žiadne aktívne konanie obvineného, ktoré by bolo v rozpore so zákonom, či dobrými mravmi. Naopak, obvinený sa vždy správal v súlade s dobrými mravmi. Svedkovia Š., I. a M. jasne potvrdili vôľovú stránku poškodenej. Samotný okresný súd potvrdil, že pre poškodenú boli prevody bežnou rutinou a právne úkony tohto charakteru robila už niekoľkokrát. Žiadny dôkaz nepreukázal akékoľvek skutočnosti,

ktoré by nasvedčovali, že skutok je vôbec správne kvalifikovaný. Na obvineného bola podaná obžaloba len za to, že prijal dar, pričom nebol osobne prítomný ani pri podpise zmluvy. Absentuje popis konkrétneho konania obvineného, ktoré by preukazovalo, že uviedol kohokoľvek do omylu, či sledoval nezákonný cieľ, a že jeho konanie malo smerovať k podvodu. Svedkovia Š. a I. potvrdili, že nielen darkyňa bola spôsobilá právne konať, ale že aj jej konanie bolo v zhode s jej synom D. W., s ktorým poškodená tieto záležitosti vždy riešila.

Svedkyňa M. je matrikárka, známa a suseda poškodenej, pričom podrobne popísala jej schopnosť vykonať právny úkon. Svedkyňa celú vec darovania nehnuteľnosti konzultovala aj so synom poškodenej D. W., čiže ako osoba poznajúca oboch je rozhodujúcim svedkom, ktorej výpoveď potvrdzuje, že žiadny trestný čin nenastal. Dokonca nielen táto svedkyňa, ale aj ďalší zamestnanci notárskeho úradu potvrdili, že schopnosť vnímať a konať u poškodenej bola zachovaná. Kvantum informácií sú len účelové tvrdenia ďalšieho syna poškodenej C. W.. Napokon aj lekári v postavení svedkov najmä MUDr. G. L. potvrdili luciditu poškodenej. Prijatie daru je jednoznačne legitímny a právne akceptovateľný úkon, čo nemôže byť trestnoprávne postihnuteľné.

Súdy nižších stupňov sa pri právnom posúdení skutku nedostatočne vysporiadali s otázkou charakteru vzťahu medzi poškodenou a obvineným a tiež medzi obvineným a D. W., ako aj predošlými prevodmi, ktoré D. W. a poškodená v nedávnej minulosti urobili.

Podľa názoru obvineného sa skutok podľa výrokovej vety nestal, je neurčitým a obvinený sa svojím konaním nedopustil žiadneho trestného činu, tak ako je uvedené v obžalobe. Trestné právo vo svojich represiách predstavuje najkrajnejší a najvyšší stupeň zásahu do ľudských práv a slobôd, rovnako orgány činné v trestnom konaní a súdy musia dbať na trestnoprávne princípy vychádzajúce z tých ústavných. Trestné konanie by malo byť ultima ratio, a teda ako posledná možnosť, keď boli vyčerpané všetky dostupné právne prostriedky na domáhanie sa spravodlivosti. Trestné právo by sa najmä v súkromnoprávných vzťahoch (osobitne pri majetkových vzťahoch) malo uplatňovať skutočne len podporne. Naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu je otázkou právneho posúdenia, ktorá bola vyhodnotená v rozpore so zásadami trestného procesu na ťarchu obvineného v celom rozsahu.

Z vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici ako aj rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica v celom rozsahu podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, nakoľko bol týmito rozhodnutiami porušený zákon v neprospech obvineného a naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a zároveň, aby prikázal okresnému súdu podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku vec v potrebnom rozsahu znovu prejednať a rozhodnúť.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila poškodená podaním zo 7. októbra 2024, v ktorom uviedla, že dovolanie navrhuje odmietnuť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, pretože nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Rozhodnutia okresného súdu ako aj krajského súdu sú správne, a v súlade so zisteným skutkovým a právnym stavom. Oprávnený záujem poškodenej je dostatočne chránený štátom, ktorý je zastúpený prokurátorom.

Prokurátor sa vyjadril k dovolaniu podaním z 21. októbra 2024, v ktorom uviedol, že podstata dovolania obvineného spočíva v tom, že skutok nebol správne právne posúdený, nakoľko sa v danom prípade nejedná o trestný čin ale o civilný spor, pričom odsúdený má za to, že v danom prípade sa trestnoprávna rovina použila extenzívne mimo konceptu civilistickej právnej úpravy. S tvrdeniami obvineného sa prokurátor nestotožnil. Rozsudok súdu prvého stupňa ako aj uznesenie krajského súdu prokurátor považuje za zákonné, vydané v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku, na základe riadne a zákonne ustáleného skutkového a právneho stavu veci. Súdy použili správnu právnu kvalifikáciu na nimi ustálený skutkový stav a svoje rozhodnutia aj dostatočným spôsobom zdôvodnili, pričom sa v plnom rozsahu s odôvodnením uvedených rozhodnutí prokurátor stotožnil.

Dôvody uvádzané v dovolaní sú v podstate len zopakovaním toho, čo odsúdený uvádzal počas celého súdneho konania, t. j. dovolanie obsahovo zodpovedá jeho skoršej obhajobe v rámci konania na súde prvého stupňa, ako aj v priebehu odvolacieho konania. S týmito námietkami dovolateľa sa dostatočným spôsobom vysporiadal prvostupňový aj odvolací súd v napadnutých rozhodnutiach. Prvostupňový súd vykonal na hlavnom pojednávaní všetky dostupné a potrebné dôkazy pre náležité objasnenie skutkového stavu veci, vykonané dôkazy podrobne vyhodnotil jednotlivo, ale aj v ich súhrne a vzájomných súvislostiach. S postupom súdu prvého stupňa sa stotožnil aj odvolací súd, čo vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia, ktorým odvolanie obvineného zamietol.

K námietke obvineného, že poškodená niekoľkokrát robila právne úkony tohto charakteru prokurátor uviedol, že z listu vlastníctva, ktorý bol zabezpečený v priebehu dokazovania vyplýva, že k darovaniu predmetnej nehnuteľnosti došlo poškodenou len raz, kedy nehnuteľnosť darovala svojmu synovi D. W.. Následne syn poškodenej D. W. predmetné nehnuteľnosti previedol späť na poškodenú v roku 2015. Z uvedeného je zrejmé, že uvedené skutočnosti boli predmetom dokazovania a prvostupňový aj odvolací súd sa nimi zaoberali.

Prokurátor ďalej k námietke obvineného o účelovom nevyhodnotení existencie nájomného vzťahu uviedol, že uvedenou skutočnosťou sa súdy zaoberali, poukázali na existenciu nájomného vzťahu, ktorý bol uzavretý na dobu neurčitú, avšak nájomnú zmluvu bolo možné vypovedať v trojmesačnej výpovednej lehote, teda obvineným uvádzané ustanovenie Občianskeho zákonníka neposkytovalo poškodenej, ani jej synom žiadnu záruku trvania nájomného vzťahu po zrušení vecného bremena, ktoré inicioval odsúdený bezprostrednej potom, ako mu poškodená nehnuteľnosť darovala, a to preto, aby ich mohol predať a získať majetkový prospech. V tejto súvislosti prokurátor poukázal na výpoveď svedka Č., ktorý uviedol, že s vecným bremenom by nehnuteľnosť nekúpil. Uvedené skutočnosti prvostupňový ako aj odvolací súd taktiež náležite zhodnotili, čo vyplýva z odôvodnenia ich rozhodnutí.

V súvislosti s princípom ultima ratio, na ktorý obvinený v podanom dovolaní poukázal, prokurátor uviedol, že uvedený princíp je možné v zásade aplikovať len v prípade prečinov. V danom prípade bol odsúdený právoplatne uznaný vinným zo zločinu. Práve s prihliadnutím na okolnosti spáchania uvedeného skutku a jeho následok sa v danom prípade jedná o tak závažné protiprávne konanie, ktoré nie je možné riešiť len prostriedkami civilného práva a tak dosiahnuť nápravu. Obvinený podvodným spôsobom získal majetkový prospech na úkor staršej chorej osoby, ktorú pripravil o jej jediný majetok, vzhľadom k čomu si následne poškodená nevedela z vlastných prostriedkov zabezpečiť ani pobyt v domove sociálnych služieb.

Z vyššie uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd považuje za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na

nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“ (primerane napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 67/2018, 4 Tdo 17/2019, 4 Tdo 23/2019, 5 Tdo 85/2017, 5 Tdo 7/2020).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Touto formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 24. júla 2007, sp. zn. 2 Tdo 21/2007, uverejnené v Zbierke pod č. 57/2007-II).

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávných chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, to znamená nie je prípustné právne účinne namietkať, že skutok tak ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2012, sp. zn. 2 Tdo 73/2012, uverejnené v Zbierke pod č. 47/2014).

Hlavné dovolacie námietky obvineného spočívali v tom, že v konaní došlo k nesprávnomu posúdeniu hmotnoprávneho ustanovenia § 221 Trestného zákona a § 680 ods. 3 Občianskeho zákonníka, a tým k nesprávnej právnej kvalifikácii skutku, pričom zistený skutkový stav nepreukazuje vinu obvineného, vrátane popretia zásady in dubio pro reo tým, že okresný súd rozhodol v rozpore s názorom krajského súdu. Ďalej došlo k porušeniu zásady ultima ratio (subsidiarity represie), nakoľko celý spor sa mal

vyriešiť v civilnom konaní, a tiež nebol v konaní dokázaný úmysel obvineného spáchať trestný čin podvodu. Obvinený namietal aj to, že poškodená bola schopná vykonávať právne úkony a mala vôľu predmetnú nehnuteľnosť darovať ako i to, že súdy nižšieho stupňa sa nedostatočne vysporiadali s otázkou charakteru vzťahu medzi poškodenou a obvineným.

Podľa § 125 ods. 1 Trestného zákona (účinného v čase rozhodovania súdu, ďalej len Trestný zákon) škodou malou sa rozumie škoda prevyšujúca sumu 266 eur. Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy. Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok takej sumy. Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy. Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

Podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Podľa § 221 ods. 3 písm. a) a d) Trestného zákona odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu, na chránenej osobe.

Podľa § 680 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak dôjde ku zmene vlastníctva k nehnuteľnej veci, môže z tohto dôvodu vypovedať nájomnú zmluvu iba nájomca, a to aj vtedy, ak bola zmluva uzavretá na dobu určitú; výpoveď však musí podať v najbližšom výpovednom období, pokiaľ je zákonom alebo dohodou ustanovené. Pri zmene vlastníctva k hnutel'nej veci môže zmluvu vypovedať aj nadobúdateľ.

Okresný súd vo vzťahu k právnej kvalifikácii konania obvineného na str. 13. a 14. rozsudku správne uviedol nasledovné „obžalovaný využil zdravotný stav tak poškodenej Y. W. ako aj jej syna D. W., keď predstieral záujem o nich, získal ich dôveru, čo mu uľahčilo ich zdravotný stav, vek a túto dôveru následne spolu s nepriaznivým duševným a somatickým stavom a vysokým vekom poškodenej využil na to, že poškodená mu darovala predmetné nehnuteľnosti a následne aj zrušila vecné bremeno, jej právo doživotného užívania. Napriek výhradám krajského súdu, súd nemôže opomenúť skutočnosť, že k tomu, že poškodená nakoniec uverila obžalovanému, musel prispieť aj syn D. W., ktorý taktiež plne dôveroval obžalovanému. Poškodená Y. W. bola od svojho syna Petra vyslovene závislá, plne všetko od neho akceptovala, čo popisovali aj svedkovia. Preto určite prvou podmienkou na to, aby mohol uviesť obžalovaný poškodenú do omylu, muselo byť presvedčenie syna D. o výhodách uzavretia predmetnej darovacej zmluvy ako aj o benefitoch, ktoré tak poškodenej ako aj D. W. z toho plynú. Podvodné konanie obžalovaného dokazuje hlavne skutočnosť, že bezprostredne po zavkladovaní predmetnej darovacej zmluvy, obžalovaný s poškodenou podpísal ďalšiu zmluvu, a to zmluvu o zániku vecného bremena doživotného užívania predmetného rodinného domu zo dňa 21.07.2017. Z dokazovania vyplýva, že poškodená a jej syn chceli najprv nie darovať, ale predat' dom, aby získali finančné prostriedky za účelom zabezpečenia si domova sociálnych služieb. Potvrdila to pri výsluchu svedkyňa I. a svedok Š., ktorému D. W. ponúkal dom s tým, že im bude spolu s matkou platiť domov sociálnych služieb. Tieto skutočnosti potvrdil aj obžalovaný, keď uviedol, že poškodená a D. W. potrebovali peniaze, pričom on im povedal, že z predaja budú peniaze, ale nie hneď. Ďalšie skutočnosti, ktoré preukazujú podvodné konanie obžalovaného sú okolnosti, za akých bola jednak uzavretá predmetná darovacia zmluva s právom vecného bremena na doživotné užívanie predmetného rodinného domu a následne, za akých okolností bola uzavretá zmluva o zrušení predmetného vecného bremena. Pri uzavretí darovacej zmluvy bola na overenie podpisu poškodenej prizvaná do domu poškodenej svedkyňa A. M., pracovníčka Obecného úradu v D., ktorá dobre poznala rodinu W.. Keďže mala v podstate pochybnosti o tom, že poškodená darovala dom inej osobe ako rodinnému príslušníkovi, sa opätovne po podpise zmluvy pýtala D. W., či si to dobre rozmysleli, na čo jej D. W. odpovedal, že to je ich vec, že je to vybavené. Práve z dôvodu tohto záujmu svedkyne M., na overenie podpisu poškodenej pri uzavretí zmluvy o zániku vecného bremena obžalovaný prizval svedkyňu A. R., pracovníčku Notárskeho úradu v Banskej Bystrici, ktorá predtým poškodenú nepoznala, nemala vedomosti o predmetnej rodine, a ktorá aj k podpisu predmetnej zmluvy pristupovala vyslovene formálne. Obžalovaný mal preto väčšiu istotu v

tom, že sa poškodená prípadne nedozvie o následkoch podpisu predmetnej zmluvy, teda že stratí právo v predmetnom dome bývať.“

Ďalej okresný súd vo vzťahu k právnej kvalifikácii konania obvineného na str. 16 rozsudku ešte doplnil, že: „pri úvahách o vine obžalovaného zoberal súd na zreteľ, že nepriame dôkazy sú spôsobilé na preukázanie viny obžalovaného, len ak to tvoria s inými priamymi a nepriamymi dôkazmi logickú a ničím nerušenú sústavu vzájomne sa dopĺňajúcich a podmieňujúcich dôkazov, ktoré vo svojom celku spoľahlivo preukazujú všetky okolnosti žalovaného skutku a presvedčivo svedčia o vine obžalovaného a zároveň vylučujú možnosť úvahy o inom závere. Súhrn dôkazov musí podávať ucelený obraz o trestnom konaní obžalovaného tak, aby žiadny z jednotlivých dôkazov nepripúšťal ani pravdepodobne iný výklad, ktorý by odporoval alebo narušoval verziu obžalovaného. Súd je názoru, že takéto dôkazy, ktoré boli vykonané na hlavnom pojednávaní, vo vzájomnej súvislosti a pri chronologickom vyhodnotení odôvodňujú vinu obžalovaného. Obžalovaný využil vysoký vek a duševnú chorobu poškodenej, jej ľahkú manipulovateľnosť ako aj chorobu a prípadnú závislosť D. W. na alkoholických nápojoch, za účelom vybudovania si dôvery k jeho osobe. Obžalovaný, vzhľadom na jeho ďalšie kroky, ktoré nasledovali po darovaní predmetnej nehnuteľnosti a zrušení vecného bremena poškodenej, len predstieral skutočný záujem o poškodenú a jej syna D. W. ako aj skutočnosť, že napriek predmetným uzavretým zmluvám budú môcť tak poškodená ako aj jej synovia v predmetnom dome naďalej bývať. Naopak, kroky obžalovaného, ktoré súd vyššie popísal, vyslovene preukazujú úmysel obžalovaného získať majetok poškodenej, za účelom získania finančnej hotovosti, keď tento majetok chcel obžalovaný predať, teda nemal skutočný záujem nechať poškodenú a jej synov v predmetnom dome bývať. Svedčí o tom jednak zmluva o zrušení vecného bremena, ktorá bola krátko uzavretá po predmetnej darovacej zmluve a následne aj ďalšie kroky obžalovaného. Čo sa týka nájomnej zmluvy, tá v žiadnom prípade nezaručovala poškodenej ani jej synom právo v predmetnom dome bývať, keď predmetnú nájomnú zmluvu bolo možné vypovedať v trojmesačnej výpovednej lehote bez uvedenia dôvodu. Súd je názoru, aj podľa vyjadrení nebohého D. W. pred jednotlivými svedkami, D. W. a jeho matka chceli dôstojne dožiť, či už v predmetnej nehnuteľnosti, alebo potom v domove sociálnych služieb. Súdu je zo všeobecnej praxe známe, že kvalitný pobyt v domove sociálnych služieb je podmienený aj vlastníctvom majetku žiadateľa, keď často na pobyt v domove sociálnych služieb nepostačuje len výška dôchodkov jednotlivých osôb a práve podmienkou na prijatie do domova sociálnych služieb je aj ďalší majetok takýchto osôb. Preto je absolútne nevierohodné, že sa poškodená chcela zbaviť svojho majetku bez toho, aby mala nejaké garancie aspoň práva doživotného bývania v predmetnom dome, keď aj zrušenie takéhoto práva je odplatné. Súd preto uznal obžalovaného vinným zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), d) Tr. zák., keď obžalovaný sa na škodu cudzieho majetku obohatil tým, že využil omyl poškodenej Y. W., a taký čin spáchal na chránenej osobe, na osobe vyššieho veku a chorej osobe a týmto svojim činom spôsobil aj značnú škodu, škodu vo výške 87 500 Eur, čo je cena predmetnej nehnuteľnosti v zmysle odborného ohodnotenia.“

Krajský súd v uznesení na str. 9 argumenty okresného súdu rozšíril tak, že: „Z pohľadu krajského súdu je jednoznačne zrejmé, že okresný súd po zrušení prvostupňového rozhodnutia v zmysle uznesenia krajského súdu pristúpil k dôkladnejšiemu hodnoteniu jednotlivých dôkazov, a to najmä v ich vzájomných súvislostiach a vo vzťahu ku konaniu poškodenej, ako aj obžalovaného v časovej línii a neopomenul vyhodnotiť aj konanie obžalovaného po spáchaní skutku. Argumentácia obžalovaného, že z jeho strany nebol preukázaný úmysel, pričom poukazuje na jednotlivé výpovede svedkov, ako aj na jednotlivé skutočnosti, z pohľadu krajského súdu nič nemenia na skutočnosti, že jeho úmysel vyplýva z jednotlivých dielčích úkonov a je zrejmé, že tieto vo vzájomnej súvislosti dávajú dostatočný prehľad o konaní obžalovaného a jeho úmysle. Je zrejmé, že pri hodnotení každého jedného jeho úkonu a svedeckej výpovede, ktorá korešponduje s týmto úkonom, by úmysel zo strany okresného súdu nebol preukázaný, avšak v ich vzájomných súvislostiach tento úmysel preukázaný je. Je zrejmé, že obžalovaný v čase podpisu darovacej zmluvy nebol prítomný pri tomto úkone, avšak je zrejmé, že samotná svedkyňa vzhľadom na skutočnosť, že sa pokúsila vrátiť a rozprávať sa s poškodenou, mala pochybnosti o takomto úkone. To, že pri presvedčaní poškodenej pomáhal D. W., resp. v danom čase v určitej miere spolupracoval s obžalovaným, nakoľko mohol byť ním o vhodnosti takéhoto právneho úkonu presvedčený, nič nemení na skutočnosti, že táto zmluva bola podpísaná. Následne je krajskému súdu

zrejme, že ďalšie konanie obžalovaného, ktoré on považuje za zákonné a nerozporné s právnym predpisom, nemá logickú oporu, nakoľko nebolo nikdy z jeho strany vysvetlené, prečo k podpisu zmluvy o zrušení vecného bremena pribral inú osobu, ako osobu, ktorá bola pri prvom podpise zmluvy o darovaní. Následne aj konanie s budúcim kupcom, ako aj ohodnocovanie nehnuteľnosti v čase, kedy ešte nebola zavkládovaná darovacia zmluva jednoznačne preukazuje skutočnosť, že jeho zámer a úmysel bol iný, ako deklarovaný jednotlivými úkonmi. Je teda záver okresného súdu v tom, že úmysel obžalovaného je jeho jednotlivými úkonmi preukázaný za dôvodný.“

K dovolacím námietkam obvineného vo vzťahu k právnej kvalifikácii jeho konania ako trestného činu podvodu sa žiada uviesť, že z obsahu skutkovej vety uvedenej v rozsudku prvostupňového súdu vyplýva, že obvinený po tom ako sa zoznámil s D. W. (synom poškodenej, ktorý trpel závislosťou na alkohole) začal navštevovať aj jeho matku Y.Š. W. (pošadenú), ktorá bola ležiacou pacientkou po opakovaných mozgových príhodách. Nosením nákupov a prejavovaním predstieraného záujmu a starostlivosti o poškodenú poznajúc jej zlý mentálny a zdravotný stav a vysoký fyzický vek sa snažil vybudovať si dôveru k svojej osobe, ktorú následne zneužil na to, aby mu poškodená darovacou zmluvou darovala nehnuteľnosti. Zároveň si bol vedomí vzhľadom k okolnostiam v domácnosti poškodených, ktorú podľa svojich tvrdení navštevoval, že darkyňa nemôže do dôsledkov rozpoznať a pochopiť význam tohto právneho úkonu, pričom jej v rozpore s tým, čo mal v úmysle sľúbil, že v dome bude môcť ostať bývať aj spolu s jej synmi. Napriek tomu s poškodenou následne uzavrel zmluvu o zániku vecného bremena doživotného užívania zmienených nehnuteľností, následkom čoho právo užívať nehnuteľnosti pre poškodenú a jej synov vyplývalo už len z nájomnej zmluvy a nehnuteľnosti následne pod trhovú cenu odpredal. Z jeho konania popísaného v skutkovej vete je zrejme, že jeho skutočným cieľom bolo získať majetok poškodenej a tento okamžite predat', a tak sa na úkor poškodenej a jej synov obohatiť.

Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že obvinený predstieral okolnosti, ktoré neboli v súlade so skutočným stavom veci tak, aby poškodení nadobudli dojem, že o nich bude po prevedení domu na obvineného postarané, čo sa však nezhodovalo so skutočným (vopred premysleným) zámerom obvineného, ktorý ich dom potom, ako dal poškodenej podpísať zrušenie vecného bremena pod jeho cenu odpredal, a peniaze použil pre seba. Zároveň si veľmi dobre uvedomoval zraniteľnosť poškodenej ako dôchodkyne s podlomeným zdravím, a tiež závislosť jej syna na alkohole, teda túto nepriaznivú rodinnú situáciu využil vo svoj prospech, a spôsobil tak poškodeným škodu značnú.

Z uvedeného vyplynulo, že konajúce súdy považovali právnu kvalifikáciu konania obvineného ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e), písm. f) Trestného zákona za správnu a plne zodpovedajúcu konaniu popísanému v skutkovej vete rozsudku. Obvinený pritom v podanom dovolaní neuviedol (okrem skutkových námietok, vo vzťahu ku ktorým je potrebné zopakovať, že zistený skutkový stav dovolací súd nie je oprávnený v rámci dovolania podaného obvineným skúmať ani meniť), v čom by právna kvalifikácia skutkov bola nesprávna, teda neuviedol, v čom spočíva nesprávnosť právnej kvalifikácie jeho konania ako zločinu podvodu. Väzanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa totiž týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, uverejnené v Zbierke pod č. 120/2012).

K obvineným namietanému nepreukázaniu naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu, nepreukázania úmyslu a viny, nerešpektovaniu zásady in dubio pro reo, spôsobilosti a vôle poškodenej uzavrieť darovaciu zmluvu možno uviesť, že nakoľko sa vzťahujú k hodnoteniu vykonaných dôkazov a posudzovaniu skutkového stavu veci, ide o tzv. námietky skutkové, t. j. námietky týkajúce sa preskúmavania správnosti a úplnosti zisteného skutku, ktoré však dovolací súd s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku v rámci dovolania podaného obvineným nemôže skúmať ani meniť. Skutkovými námietkami by sa dovolací súd mohol zaoberať len v rámci

dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý môže v podanom dovolaní uplatniť iba minister spravodlivosti. Prieskum skutkového stavu, resp. skutkové námietky v rámci dovolania podaného obvineným tak nepatria medzi dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ale sú vyhradené len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý môže uplatniť iba minister spravodlivosti.

Na podporu tejto argumentácie možno poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2018, sp. zn. IV. ÚS 641/2018, v zmysle ktorého „Najvyšší súd ako súd dovolací nie je už z dôvodu zákonného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku preto ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010).“

K námietke obvineného, že pri posudzovaní trestnosti jeho konania mala byť uplatnená zásada ultima ratio, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie v spojení s čl. 86 písm. a) Ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch zveruje právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 Ústavy), no ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 Ústavy). Zo zmienenej ústavného princípu „žaden trestný čin bez zákona“ (nullum crimen sine lege) potom vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné. Preto ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo ultima ratio možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 96/2014).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je splnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i), Trestného poriadku, a z tohto dôvodu dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.